

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Christophori || Helvici || In Academia Giessena Quondam
Do-||ctoris & Professoris, Theologi, Philo-||sophi, Historici,
Chronologi, Philologi || laudatissimi, Libri || Didactici,||
Grammaticæ || ...**

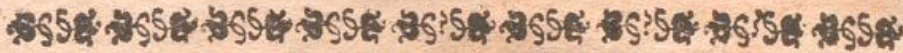
Helwig, Christoph

Giessae, 1619

Pars Tertia. De Vocum Constructione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70031)

PARS TERTIA

De Vocum Constructione.

Abfolvitur quinque membris.

1. De Constructione in genere.	4. De Continuatione sermonis.
2. De Constructione in specie.	5. De Disjunctione sermonis.
3. De Variatione sermonis.	

Constructio in genere.

Voces primariae (*Nomen & Verbum*) constituunt sententiam, seu sermonem. Advocabula autem addunt limites, & circumstantias, ad plenioram intelligentiam & discretionem, ad innuendum affectum, ad continuationem sermonis.

Igitur ad voces primarias praecipue est respiciendum.

Advocabulorum talis est ratio:

1. Circumstantivum additur tam Nomini quam verbo, prout res postulat.
[*Frequentius tamen Verbo additur.*]
- ¶ *Prepositio, quum sit circumstantivum incompletum, non potest plene circumstantiam indicare, sed ope alterius vocis, praesertim Nominis.*
2. Affectivum vel absolute in sermone ponitur, (*ab initio frequentius,*) vel Nomini additur, quod causam affectus aut etiam personam affectam, exprimit.
3. Continuativum praecipue ad Verbum respicit: interdum etiam ad Nomen.

[*Verbum solum respiciunt, Continuativa, Conditionis, Concessionis, Adversationis, Causae, Conclusionis, Facti.*]

Constructio in specie,

est tripartita;

1. *Convenientiae, quando accidentia vocum congruunt.*
2. *Rectionis, quando accidentia vocum non congruunt.*
3. *Advocabulorum.*

I. Convenientiae.

1. *Nomen agens, additur Verbo Activo (Finito) in Nominativo, eodem Numero ac Persona.*

C 2 2. No-

2. Nomen patiens, additur Verbo Passivo (Finito) in Nominativo, eodem Numero ac persona.
 ¶ Interdum loco Nominativi ponitur Advocabulum, aut Infinitivus, aut integra sententia.
 Imperativus secundæ personæ Vocativum requirit (quia vocativus est secundæ personæ.)
3. Adjectivum, si Substantivum describit, cum illo convenit eodem Genere, Numero, Casu.
 ¶ Sed Pronomen Relativum, non semper eodem Casu convenit cum precedenti Substantivo. Nam ille Casus respicit sequentem vocem.
4. Substantivum, si Substantivum describit, convenit cum illo eodem Numero & Casu.
 ¶ Etiam eodem Genere, si Motionem admittit. Quod si tùm prius sit Neutrum, adjungitur ei Masculinum.

II. Rectionis.

Ea pro diversitate linguarum diversa est. In sequentibus tamen omnes Linguae conveniunt, (qua quidem discrimen casuum agnoscunt.)

1. Nomen agens, si addatur Verbo Passivo, ponitur in Casu Obliquo, cum Præpositione denotante causam agentem.
2. Nomen patiens, si addatur Verbo Activo, ponitur in Accusativo.
3. Nomen, cui aliquid destinatur, attribuitur, accommodatur, derogatur; ponitur in Dativo.
 [Interdum interponitur Præpositio, cum Casu sibi congruo.]
4. Substantivum additum substantivo, per modum proprietatis aut possessionis, in Genitivo ponitur.
5. Quando Duo Verba concurrunt, (quorum unum significat Velle, Possesse, Debere, Nolle) alterum ponitur in Infinitivo.

Cætera speciatim è cujusvis Linguae Constructione petenda sunt.

III. Advocabulorum.

Hæc quoque è singulis speciatim petenda est, cum diversa sit. Continuativa tamen, Copulæ, Disjunctionis, Electionis, Explanationis; solent duas pluresve voces eodem Casu aut Modo, connectere.

¶ Varia-

§ De Variatione Sermonis.

Unus idemque sermo sæpè pluribus modis efferri potest, atque una sententia diversimodè construi. Id quod tam ad ornatum, quàm ad copiam linguæ in loquendo & scribendo, facit. Fit autem variatio vel ipsarum vocum, vel constructionis solàm. In constructione habet quævis lingua peculiare suas proprietates,

In genere verò, hæc promiscuè efferuntur.

1. Participium — & Pronomen Relativum cum Verbo.
2. Nomen — & Pronomen Relativum cum Verbo Essentiale.
3. Verbum Activum — & Verbum Passivum cum Nominativo patiente, cum Nominativo agente & Præpositione cum Nominativo agente. & Accusativo patiente.
4. Continuativum UT — Præpositio AD cum Gerundio (aut Infinitivo.)
5. Continuativum ET cum Verbo — Participium.

§ De Continuatione Sermonis.

Continuatur sermo & connectitur, præcipuè per Continuativa Adverbia, (unde & nomen habent) prout varia eorum significatio rei præsentis congruit. Ideò enim tam varia est, ut delectus inter ea pro quavis rei conditione & sensus exigentiâ, haberi possit. Multa etiam idem significant, ut si opus sit, ornatùs causâ aut tædii evitandi gratiâ variatio possit institui. Sunt tamen & alii modi, continuandi sermonis, ut:

Per Pronomen Relativum.

Per Participium.

Sæpe etiam sermone absoluto, nova sententia immediatè inchoatur absque ulla connexionem.

§ De Distinctione Sermonis.

Sicut completus sermo multis membris constat, ita eadem majoris perspicuitatis ac discriminis causâ, per certa intervalla dispescuntur, quæ in loquendo quidem innuuntur morâ, in scribendo autem, signis distinctionum. Atque hæc signa in Elementario cujusque Linguæ, descripta sunt.

F I N I S.

C 3 RESI.